



Christina Olsen Lundh
Starszy sędzia, przewodniczący wydziału
Sąd ds. gruntów i środowiska, Sąd Okręgowy w Vänersborgu
Profesor nadzwyczajny w dziedzinie prawa ochrony środowiska, Wydział Prawa, Uniwersytet w Goteborgu



VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
SVERIGES DOMSTOLAR

1

Jaka jest rola sędziego krajowego w sporach dotyczących zanieczyszczenia wód? Odniesienie wstępne

- Prawo UE a sędzia krajowy
- Kiedy poprosić o wstępne referencje?
- Jak ubiegać się o wstępne referencje
- A potem?

2

Mój lokalny sąd UE w Vänersborgu:



Sprawa T-51/89 *Tetra Pak Rausing*, s. 42.

3

3

Prawo unijne a sędzia krajowy: Prawo krajowe

- Pierwszeństwo, prymat i supremacja
 - Dyrektywy i skutek bezpośredni
- Interpretacja zgodna z prawem UE

Równoważenie skutecznej ochrony sądowej i krajowej autonomii proceduralnej

– Zasada równoważności i zasada skuteczności

4

4

Pierwszeństwo prawa UE

Zapewnienie **jednolitego stosowania**
prawa UE!

Wszelkie sprzeczne przepisy prawa
krajowego (wszystkie rodzaje prawa
krajowego, w tym prawo konstytucyjne):
nie mają zastosowania.

5

5

Efekt bezpośredni

Prawo UE ma na celu nadanie praw
obywatelom

Wystarczająco jasne i bezwarunkowe

6

6

Czy dyrektywy mogą mieć skutek bezpośredni?

Art. 288 TFUE: Dyrektywy są wiążące w odniesieniu do rezultatu, ale pozostawiają państwom członkowskim wybór formy i metod.

7

Sprawa Van Duyn (1974), sprawa 41/74

Dyrektywy

- są wiążące w odniesieniu do **wyniku**.
- może być przedmiotem wstępnego odesłania

Brak transpozycji w terminie nie może usprawiedliwiać niezłożenia wniosku **po upływie terminu**.

8

Pionowy efekt bezpośredni/ trójkątny efekt bezpośredni

Pionowy efekt bezpośredni: Sprawa 26/62 Van Gend en Loos



Trójkątny efekt bezpośredni: Sprawa C-201/02 R (Wells) v. Sekretarz Stanu ds. Transportu, Samorządu Lokalnego i Regionów

9

Interpretacja zgodna z prawem UE (efekt pośredni)

- Prawo krajowe musi być interpretowane, tak dalece jak to możliwe, w celu osiągnięcia rezultatu zamierzonego przez odpowiednie prawo UE.
- Sądy muszą brać pod uwagę cały dorobek prawa krajowego i stosować wszystkie metody wykładni uznane przez ich system prawny.
- Może (i musi) być stosowany przeciwko podmiotom prywatnym (trójkątny efekt bezpośredni)
- Nie może stanowić podstawy do interpretacji prawa krajowego *contra legem*.

10

Równoważenie skutecznej ochrony sądowej i krajowej autonomii proceduralnej

Krajowa autonomia proceduralna oraz zasady
równoważności i skuteczności

11

Zasada krajowej autonomii proceduralnej.

"krajowa odpowiedzialność

proceduralna"

W przypadku braku odpowiednich przepisów UE,
prawo krajowe określa warunki egzekwowania
rygorów UE.

Sprawa 6/60 Humblet przeciwko Belgii

Określenie warunków proceduralnych, w jakich mają być
chronione prawa UE, należy do **obowiązków** państw
członkowskich.

12

Gdy działa jako Sąd Unii Europejskiej o właściwości ogólnej:

A 19 TEU:

Państwa członkowskie zapewniają środki zaradcze wystarczające do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem UE.

A 47 Karta praw podstawowych:

Każdy, kogo prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym artykule.

13

Zasada krajowej autonomii proceduralnej.

"krajowa odpowiedzialność

proceduralna"

W przypadku braku odpowiednich przepisów UE,
prawo krajowe określa warunki egzekwowania
rygorów UE.

Sprawa 6/60 Humblet przeciwko Belgii

1. Zasada równoważności

Brak dyskryminacji: środki i formy działania *dostępne w celu zapewnienia przestrzegania prawa krajowego* muszą być udostępnione w *taki sam sposób, aby zapewnić przestrzeganie prawa UE*.

- proporcjonalność,
- adekwatność
- skuteczność

Sprawa 222/84 Johnston przeciwko Chief
Constable of RUC

Sprawa 222/86 UNECTEF przeciwko
Heylensowi

Sprawa C-327/02 Panayotova przeciwko

14

14

Zasada krajowej autonomii proceduralnej.

"krajowa odpowiedzialność

proceduralna"

W przypadku braku odpowiednich przepisów UE,
prawo krajowe określa warunki egzekwowania

rygorów UE

Sprawa 6/60 Humblet przeciwko Belgii

1. Zasada równoważności

2. Wymóg skuteczności:

Krajowe środki zaradcze muszą zapewnić
skuteczność przepisów UE

C-213/89 R przeciwko sekretarzowi stanu ds. transportu, ex p Factortame Ltd.

15

Równoważenie skutecznej ochrony sądowej i krajowej autonomii proceduralnej



Zasada współpracy w dobrej wierze (art. 4 ust. 3 TUE)

Zapobieganie naruszeniom przed ich wystąpieniem

Wymóg, aby każdy organ
państwa członkowskiego
zniweczył niezgodne z prawem
skutki naruszenia prawa UE

C-201/02 Wells, s. 64 i 65.

Państwa członkowskie zobowiązane
do powstrzymania się od
podejmowania wszelkich środków,
które mogą poważnie zagrozić

osiągnięciu rezultatu określonego w
prawie ochrony środowiska UE
C-129/96 Inter-Environnement Wallonie, str. 45.

Systemy prawne państw członkowskich muszą zapewniać
skuteczne środki zaradcze zgodne z tymi wymogami.

Konieczność rozważenia przez sąd krajowy **skutecznych
środków** odwoławczych/reliefów w przypadku stwierdzenia, że
postępowanie organu publicznego jest sprzeczne z prawem UE!

16

Article 19 (1) TEU



Państwa członkowskie zapewniają środki prawne wystarczające do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii.

Procedury krajowe związane ze stosowaniem prawa UE....

...nie powinny być mniej korzystne niż te, które regulują podobne sytuacje w kraju

...nie powinny praktycznie uniemożliwiać lub nadmiernie utrudniać wykonywania praw przyznanych przez prawo UE

zasada równoważności

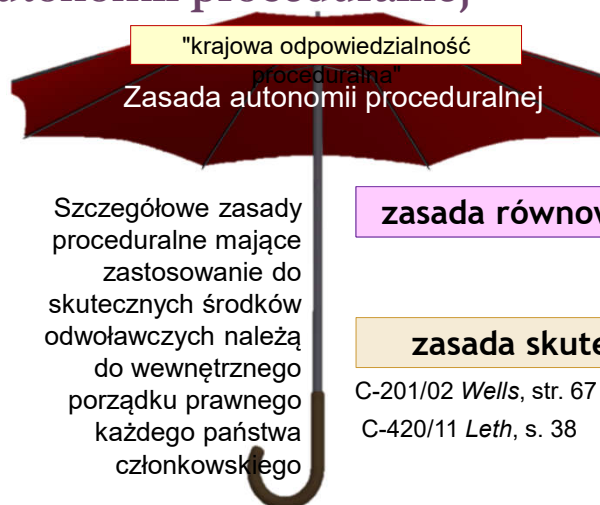
Sprawa C-201/02 *Wells* str. 67

zasada skuteczności

C-312/93 *Peterbroeck*, str. 12
C-78/98 *Preston i inni*, str. 31

17

Równoważenie skutecznej ochrony sądowej i krajowej autonomii proceduralnej



zasada równoważności

zasada skuteczności

C-201/02 *Wells*, str. 67

C-420/11 *Leth*, s. 38

18

Wnioski: Prawo UE a sędzia krajowy

Zasady interpretacji

→ Wszystkie przepisy prawa UE mają na celu wywołanie **praktycznych skutków**

Szczegółowe zasady proceduralne mające zastosowanie do skutecznych środków odwoławczych należą do wewnętrznego porządku prawnego każdego państwa członkowskiego

19

Wstępna procedura referencji

Official Journal of the European Union



English edition

Information and Notices

C 380

Volume 62

8 November 2019

Contents

I Resolutions, recommendations and opinions

RECOMMENDATIONS

Court of Justice of the European Union

2019/C 380/01

Recommendations to national courts and tribunals in relation to the initiation of preliminary ruling proceedings

1

20

Wstępna procedura referencji

Inicjator wniosku o wydanie orzeczenia wstępnego - kto może złożyć odesłanie?

Przedmiot i zakres wniosku o wydanie orzeczenia wstępnego - o co pytać, a o co nie?

Odpowiedni etap, na którym należy wystawić referencje - kiedy zapytać?

Forma i treść wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Kilka praktycznych pytań

21

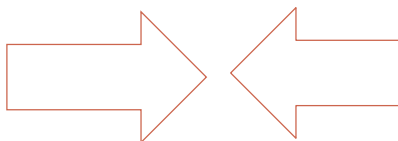
Wstępna procedura referencji

Cele:

1. Jednolita wykładnia prawa UE w UE
2. Skuteczna ochrona sądowa

Współpraca:

Sąd odsyłający
jest
zobowiązany do
respektowania i
wspierania



TSUE udziela przydatnych
odpowiedzi i chroni sąd
krajowy przed ingerencją

22

Kto może złożyć Referencję?

- Sądy niższej instancji **mogą się** odnieść.
- Sądy ostatniej instancji są **zobowiązane** do nawiązania
- **Brak odniesienia** przez inne organy niż sądy!

Strony postępowania krajowego przed sądem krajowym **mogą zaproponować** odesłanie.

Strony postępowania krajowego przed sądem krajowym **nie mogą wnioskować o** odesłanie sprawy **ani mu zapobiec**.

23

23

Kto może złożyć Referencję? Sąd czy nie sąd?

- Ustanowione przez prawo?
 - Stały?
- Jurysdykcja przymusowa?
- Czy jest to procedura *inter partes*?
 - Stosuje zasady prawa?
 - Niezależny?

Sprawa C-53/03 *Syfait*

Sprawa C-196/09 *Miles i inni*

Sprawa C- 394/11 *Belov*

24

24

Kto może złożyć Referencję? W przypadku konieczności dokonania Odniesienia

Sąd krajowy, od którego orzeczeń nie przysługuje środek odwoławczy (sprawa C- 99/00 *Lyckeskog*), **jest zobowiązany** do przekazania TSUE pytania z zakresu prawa UE, jeżeli ma ono znaczenie dla rozstrzygnięcia toczącej się sprawy (sprawa C-210/06 *Cartesio*).

Wyjątki:

Acte claire (właściwe zastosowanie jest oczywiste)
Dotychczasowe sprawy TSUE

25

25

O co pytać, a o co nie pytać?

Kiedy ty, jako sędzia krajowy masz wątpliwości...

...w sprawie **interpretacji** prawa UE

...w sprawie **ważności** prawa wtórnego UE

Pytanie musi mieć znaczenie dla wyniku postępowania toczącego się przed sądem krajowym.

26

26

O co pytać, a o co nie pytać? Ważność Odniesienie

Tylko sądy UE mogą orzekać o ważności aktów prawnych UE (Foto Frost (314/85))

Jeżeli ważność aktu prawnego UE jest wątpliwa i akt ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, wówczas odesłanie jest obowiązkowe dla wszystkich sądów

(Sprawy połączone C-143/88 i C-92/89 z 21 lutego 1991 r. Zuckerfabrik Süderdithmarschen)

27

27

O co pytać, a o co nie pytać? Odniesienie ważności - granice

- Tylko prawo pochodne UE (dyrektywy, rozporządzenia lub decyzje)
 - Żadnych hipotetycznych pytań!
- Jeżeli jest to przypadek wyjątkowy; TSUE może badać ważność z urzędu

28

28

Kiedy pytać (w odpowiednim czasie)?

Z chwilą, gdy sąd krajowy stwierdzi, że orzeczenie w przedmiocie wykładni lub ważności prawa UE jest niezbędne do wydania wyroku!

29

29

Kiedy pytać (w odpowiednim czasie)?

- Brak ograniczeń wynikających z prawa UE
 - Przed ustaleniem stanu faktycznego (w celu ustalenia, które fakty są istotne) lub
 - Po ustaleniu stanu faktycznego (wydanie orzeczenia o stanie faktycznym)

30

30

Jak poprosić o wstępne referencje? Forma i treść

Treść każdego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest określona w art. 94 regulaminu Trybunału.

Wniosek **musi** zawierać:

- streszczenie przedmiotu sporu w postępowaniu głównym oraz istotne ustalenia faktyczne dokonane przez sąd krajowy,
- brzmienie wszelkich przepisów krajowych mających zastosowanie w danej sprawie oraz, w stosownych przypadkach, odpowiednie orzecznictwo krajowe,
- wskazanie powodów, które skłoniły sąd krajowy do zwrócenia się z zapytaniem o wykładnię lub ważność niektórych przepisów prawa Unii
- związek pomiędzy tymi przepisami a ustawodawstwem krajowym mającym zastosowanie w postępowaniu głównym

31

31

Koszty?

- Postępowanie prejudycjalne przed Trybunałem jest wolne od opłat
- Trybunał nie orzeka o kosztach stron postępowania toczącego się przed sądem krajowym. Rozstrzygnięcie w przedmiocie tych kosztów należy do sądu krajowego.

32

32

A potem, co?

Po nawiązaniu sprawa toczy się dalej w sądzie krajowym!

33

33

What to do...
...when lack of compliance
with EU environmental law ?

Bądźcie gotowi odstawić na bok wadliwe przepisy!

Sprawy połączone od C-128/09 do C-131/09, C-134/09 i C-135/09 *Boxus*

34

What to do... ...when lack of compliance with EU environmental law ?

Osoby fizyczne lub prawne, których bezpośrednio dotyczy ryzyko przekroczenia wartości dopuszczalnych lub progów alarmowych, muszą mieć możliwość zażądania od właściwych organów sporządzenia planu działania w przypadku istnienia takiego ryzyka, w razie potrzeby poprzez wniesienie sprawy do właściwych sądów.

C-237/07 Janecek "przygotowanie planów działania", s. 39-42

35

Interim measures

C-416/10 Križan



Sąd krajowy rozpatrujący spór podlegający unijnemu prawu ochrony środowiska musi być w stanie zarządzić środki tymczasowe.

36



37